

CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI AL REPUBLICII MOLDOVA

DECIZIA nr. 131

din 16 mai 2024

Cu privire la examinarea rezultatelor controlului serviciului media audiovizual de televiziune „TV8”, ca urmare a petiției din partea dlui Ion Ceban, președintele Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională

La 16 aprilie 2024, Consiliul Audiovizualului (în continuare – CA) a recepționat petiția f/nr. din 15.04.2024 din partea dlui Ion Ceban, primar general al mun. Chișinău și președinte al Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională (în continuare – PP MAN), prin care comunică faptul că, la 27 martie 2024¹ și la 04 aprilie 2024², serviciul media audiovizual de televiziune „TV8” a difuzat două ediții ale programului „Cutia Neagră” care conțin abateri de la prevederile art. 13 din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018 (în continuare – CSMA) și de la pct. 50-52, 77-85 din Regulamentul privind conținuturile audiovizuale, aprobat prin Decizia CA nr. 61/219 din 30.12.2019.

Astfel, petiționarul susține că, în cadrul ediției din 27 martie 2024, în timp ce Vasile Grădinaru susținea că „*Partidul ȘOR avea câte-o mie de donatori pensionari care dădeau mai mult decât aveau pensia*”, moderatoarea programului a comis o încălcare/un abuz, intervenind cu replica: „*Vreau să vă spun că Partidul MAN tot a avut acum asta și nu l-a împiedicat nimic...*”

Totodată, în petiție, Ion Ceban atrage atenția că: „*publicația TV8 și materialul denigrator din 17 decembrie 2023, difuzat în cadrul aceleiași emisiuni, a fost contestat în instanța de judecată și reprezintă obiectul unui litigiu nefinalizat*”.

În continuare, petiționarul susține că, potrivit rapoartelor CEC, PP MAN a avut „*una din cele mai exemplare prestații la nivel de respectare a normelor privind finanțarea partidelor*”.

Cu privire la ediția din 04 aprilie 2024 a programului „Cutia Neagră”, în petiție se menționează că a avut loc un atac asupra imaginii lui Ion Ceban, serviciul media audiovizual de televiziune „TV8” folosind procedee manipulatorii menite să inducă în eroare publicul. De asemenea, se menționează faptul că programul a fost promovat mai multe zile, având titlul „*Cum sunt verificate averile demnitarilor cu donații de zeci de mii de euro?*” și imaginea în care sunt ilustrați Ion Ceban, Marina Tauber și Evghenia Guțul pe fundalul unor mașini de valoare, bani și ceasuri de aur. În acest context, petiționarul a menționat că regimul juridic al declarării averii și intereselor a fost respectat cu strictețe, nu a ascuns nimic și a declarat toate veniturile în modul corespunzător, iar aluziile făcute de către „TV8” sunt incompatibile cu orice standarde jurnalistice. Astfel, potrivit lui, a fost încălcat dreptul său la imagine, reputație profesională și chiar a fost defăimat.

De asemenea, petiționarul consideră că scopul replicii din ediția din 27 martie 2024 și utilizarea imaginii în care este prezentată persoana lui Ion Ceban în ediția din 04 aprilie 2024, în care susține că nu a fost vizat, „*este de a disemina mesaje manipulatorii și reprezintă un partizanat politic, contrar principiilor enunțate în Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova, care stabilește că astfel de acțiuni reprezintă fenomene nocive și periculoase pentru informarea publicului și pentru democrație*”.

Totodată, petiționarul reiterează că în spețele examinate a fost prezentat un singur punct de vedere, fără respectarea pluralității de opinii și fără respectarea dreptului la replică, fără respectarea tuturor standardelor aplicabile produselor audiovizuale.

„*Imaginea redată supra se află și acum în calitate de titlu/copertă la înregistrarea emisiunii, chiar dacă nu are legătură cu conținutul acesteia*”, susține Ion Ceban.

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=dro-f2hGUMg>

² <https://www.youtube.com?v=of8hWn3Cwz0>

În continuare, petiționarul invocă art. 1 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova, Codul Civil al Republicii Moldova, art. 2 și art. 7 din Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, art. 13 și art. 14 din CSMA, precum și încălcarea mai multor prevederi din Regulamentul privind conținuturile audiovizuale.

Totodată, Ion Ceban a invocat prevederile pct. 2.31-23.5 din Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova, potrivit cărora „TV8” era obligat să ofere dreptul la replică, și a specificat că *„după consumarea episodului, nu a urmat nicio solicitare de replică sau de poziție de la subsemnat sau de la reprezentanții partidului MAN”*.

De asemenea, petiționarul a constatat că de către serviciul media audiovizual de televiziune „TV8” și de către moderatoarea Mariana Rață se comit următoarele încălcări sistemice:

„Nu se asigură delimitarea între fapte și opinii.

Nu se respectă principiul imparțialității.

Se prezintă doar punctul de vedere ce dezavantajează în mod neechivoc Partidul MAN și exponenții acestuia.

Se aplică duble standarde ce dezavantajează poziția partidului MAN și a exponenților, uneori am putea spune că ele sunt chiar discriminatorii pe criteriu de apartenență politică.

Nu se acordă dreptul la replică.

Titlurile și denumirile emisiunilor/reportajelor sunt manipulatorii și nu reflectă esența factologică. Ignoră cu bună-știință faptele ce ne avantajează poziția.”

Ca urmare a celor expuse, petiționarul solicită verificarea de către CA a faptelor invocate în petiție prin prisma normelor legale și constatarea faptului încălcării de către serviciul media audiovizual de televiziune „TV8” a prevederilor art. 13 din CSMA, precum și a prevederilor pct. 50-52, 77-85 din Regulamentul privind conținuturile audiovizuale, cu aplicarea măsurilor de rigoare prevăzute de legislație.

În temeiul prevederilor art. 83 alin. (2) din CSMA, precum și în scopul examinării obiective a tuturor circumstanțelor sesizate, prin scrisoarea nr. 913 din 16.04.2024, CA a solicitat furnizorului de servicii media Asociația Obștească „Media Alternativă” să-și expună poziția asupra celor invocate în petiție și să prezinte înregistrările video ale edițiilor vizate ale programului „Cutia Neagră”.

Prin scrisoarea nr. 29 din 19.04.2024, Asociația Obștească „Media Alternativă” a comunicat următoarele:

„„A.O. Media Alternativa” deținătoarea licenței pentru postul TV8, a luat act de scrisoarea CA nr.19 din 16 aprilie 2024 cu referire la sesizarea domnului Ion Ceban și vă comunică următoarele:

Este important să menționăm faptul că Ion Ceban, constant, atacă jurnaliștii incozi. Totodată, în sesizarea sa, acesta a indicat informații greșite cu referire la difuzarea emisiunilor Cutia Neagră. În fapt, pe 27 martie a fost difuzată emisiunea „Novaya Nedelia”, moderată de Anatolie Golia. Emisiunea Cutia Neagră la care face referire petiționarul a fost în direct, în ziua de joi, 28 martie. Cât privește comentariul moderatoarei este imperativ să atragem atenția la faptul că investigația la care s-a referit jurnalista a fost deja subiectul unei plângeri depuse de Ion Ceban, iar atunci consiliul nu a constatat o abatere. Totodată, subliniem detaliul că afirmația jurnalistei are la bază probe și fapte care deja s-au produs. În aceeași ordine de idei, la comentariul petiționarului: „putea să facă cunoștință cu datele publicate de noi în cadrul conferinței de presă”, precizăm că realizatorii și producătorii emisiunilor de la TV8 de nenumărate ori l-au invitat la emisiuni atât pe Ion Ceban cât și pe membrii partidului MAN. Aceștia au refuzat participarea.

Cât privește al 2-lea motiv invocat în sesizare, acesta din nou recurge la falsuri: anunțul cu referire la subiectul ediției a fost publicat doar pe rețelele sociale, în aceeași zi. Textul nu reprezintă o acuzație și are la bază analiza declarațiilor de avere ale mai multor demnitari. Cât privește cartonul ilustrativ, care la fel a fost publicat doar pe rețelele sociale, apar dolari de 1, o porțiune dintr-un ceas și un automobil marca căruia nu poate fi recunoscută. Prin urmare nu este clar cum acesta a stabilit valoarea bunurilor care apar în imagine. Este important să subliniem faptul că nici în text și nici în imaginea ilustrativă simbol nu au fost lansate acuzații nici directe și nici indirecte și nici nu a fost dată o apreciere a legalității acțiunilor demnitarilor.

În context, ca urmare a analizei plângerii considerăm că toate acuzațiile aduse de petiționar sunt nefondate și nu au la bază substrat factologic și juridic. Astfel, solicităm respectuos să respingeți sesizarea ca fiind nefondată.”

În conformitate cu prevederile art. 75 alin. (4) lit. a) și ale art. 83 alin. (3) lit. c) din CSMA, CA a supus controlului serviciul media audiovizual de televiziune „TV8” prin prisma celor invocate de petiționar.

Rezultatele controlului, realizat în baza înregistrărilor prezentate de către furnizorul de servicii media, au atestat că, la 28 martie 2024, serviciul media audiovizual de televiziune „TV8” a difuzat o ediție a programului „Cutia Neagră” despre hotărârea Curții Constituționale privind controlul constituționalității Legii nr. 280/2023 și despre scandalul din cadrul comisiei pre-vetting. În studio au fost prezenți Vasile Grădinaru, deputat PAS, vicepreședinte al Comisiei juridice numiri și imunități, și Dinu Plîngău, președinte Platforma DA, iar prin Skype s-a făcut legătura cu Alexandru Tănase, fost ministru al justiției și fost judecător al Curții Constituționale.

Discuția a început cu prezentarea generală a deciziei Curții Constituționale, care a declarat neconstituțională prevederea din Codul Electoral care interzice foștilor exponenți ai Partidului Politic „ȘOR” să candideze la alegeri.

Pe parcursul programului s-a discutat despre ce se întâmplă în justiția din Republica Moldova, motivele pentru care Curtea Constituțională a adoptat o asemenea decizie, efectele pe care le va produce decizia Curții, integritatea procesului electoral, finanțarea partidelor și scandalul din comisia pre-vetting.

De asemenea, discuția s-a axat pe exigențele privind transparența finanțării partidelor politice.

(00:19:11) Partea a doua, **Vasile Grădinaru:** *Este limitarea cash-ului, cât mai mult să fie făcut prin transfer prin card, limitarea donațiilor, verificarea provenienței banilor, dacă tu ai de unde să donezi...*

Dinu Plîngău: *Eu tot fac parte din procesul politic. Majoritatea acestor lucruri au fost implementate mult mai... Eu vă spun o serie de norme care nu împiedică nicidecum activitatea ilegală a partidelor politice, că ei oricum..*

Vasile Grădinaru: *Dar cum dacă Partidul Șor avea câte o mie de donatori pensionari care dădeau mai mult decât aveau pensie?*

Moderatoare: *Vreau să vă spun că Partidul MAN tot a avut acum asta și nu l-a împiedicat nici într-un mod... la alegeri.*

Dinu Plîngău: *De asta spun, aceste restricții îngreunează procesele politice ale partidelor curate...*

Ca urmare a remarcii făcute în cadrul programului din 28 martie 2024 de către Mariana Rață, Ion Ceban atrage atenția că „publicația TV8 și materialul denigrator din 17 decembrie 2023, difuzat în cadrul aceleiași emisiuni, a fost contestat în instanța de judecată și reprezintă obiectul unui litigiu nefinalizat”. În acest context, este de menționat că în Decizia nr. 1 din 19.01.2024 CA s-a pronunțat asupra investigației difuzate de către „TV8” la 17 decembrie 2023.

Totodată, deși petiționarul invocă faptul că „potrivit rapoartelor CEC, PP MAN a avut una din cele mai exemplare prestații la nivel de respectare a normelor privind finanțarea partidelor”, conform:

- Hotărârii CEC nr. 1495 din 26.10.2023, PP MAN se regăsește în lista partidelor „Atenționate asupra obligației de a prezenta în termen extrasele bancare privind rulajul mijloacelor bănești și soldul din conturile bancare respective”;

- Hotărârii CEC nr. 1541 din 03.11.2023, PP MAN se regăsește în lista partidelor „Atenționate asupra obligației de a respecta prevederile legale cu privire la informarea, în termenul stabilit, despre deschiderea sau nedeschiderea contului și/sau despre inexistența tranzacțiilor financiare, precum și de a urma graficul de raportare prevăzut de programul calendaristic”;

- Hotărârii CEC nr. 1551 din 08.11.2023, PP MAN se regăsește în lista partidelor „Atenționate asupra necesității de a respecta prevederile pct. 79 din regulament. Somate să prezinte, până la ora 17:00 a zilei de 10 noiembrie 2023, raportul corectat privind finanțarea campaniei electorale pentru situația din 20 octombrie 2023”;

- Hotărârii CEC nr. 1589 din 17.11.2023, PP MAN se regăsește în lista partidelor „Atenționate asupra necesității de a respecta pct. 79 din regulament. Somate să prezinte, până la ora 17:00 a zilei

de 20 noiembrie 2023, raportul corectat privind finanțarea campaniei electorale pentru situația din 27 octombrie 2023”;

– Hotărârile CEC nr. 1817 din 12.12.2023, PP MAN se regăsește în lista partidelor „*Atenționate asupra necesității de a respecta pct. 79 din regulament. Somate să prezinte, până la ora 17:00 a zilei de 15 decembrie 2023, raportul corectat privind finanțarea campaniei electorale*”³.

Cu privire la cel de-al doilea subiect invocat în petiție, rezultatele controlului au atestat că ediția programului „Cutia Neagră” din 04 aprilie 2024 a vizat declarațiile de avere și interese personale depuse de către funcționarii publici și demnitarii de stat în luna martie. În intro-ul programului este menționat faptul că: (00:08:18) „*Cele mai curioase s-au dovedit a fi pentru presă declarațiile de avere depuse de demnitari care au indicat acolo sume impresionante de bani obținute din donații sau cadouri la zile de naștere, la 8 martie, cu ocazia sărbătorilor de iarnă.*” Totodată, moderatoarea programului, Mariana Rață, a anunțat: „*Despre aceste venituri considerabile din surse, nu știu, o să discutăm ce fel de surse sunt astea, dar din cadouri discutăm în această seară cu invitații.*”

În studio au fost prezente Alina Radu, directoare „Ziarul de gardă”, și Lilia Zaharia, directoare Transparency International Moldova, iar prin Skype s-a făcut legătură cu Mihail Sirkeli, fondator și director al Nokta din UTA Găgăuzia. Este de menționat că mesajul verbalizat al intro-ului este însoțit de burtiera cu titlul (00:08:24-00:08:42) „*Integritate, demisia de onoare și corupție*”, apoi apare titlul (00:08:59) „*Politicieni cu donații de zeci de mii de euro*” care se repetă pe parcursul programului.

În continuare, moderatoarea a anunțat că urmează să discute cu invitații despre (00:09:23) „*cele mai surprinzătoare declarații de avere despre care jurnaliștii au făcut știri în această săptămână*”. Apoi, pe ecran au fost afișate informații din declarația de avere și interese personale a Marinei Tauber, potrivit căreia, în 2023, a avut un salariu de 28 000 de lei, iar cadouri – de 61 000 de euro, și din declarația Evgheniei Guțul, care a indicat un salariu de 148 000 de lei, cadouri – de 24 700 de euro și 220 000 de lei. În contextul prezentării informației despre Evghenia Guțul (pe ecran era afișat cartonul cu fotografia bașcanei Găgăuziei, sumele obținute din salariu și de la evenimentele de familie), moderatoarea programului a făcut remarcă: (00:11:34) „*Tot printre cei cu cele mai multe cadouri indicate se află mai mulți șefi de direcție din cadrul Primăriei mun. Chișinău, dar și primarul capitalei a indicat venituri din cadouri și din donații de la rude.*” Deși moderatoarea a anunțat: (00:11:48) „*O să ne mai referim mai târziu pe rând la fiecare dintre aceste cazuri*”, pe parcursul programului nu a mai pus în discuție declarația de avere a primarului general, Ion Ceban.

În acest context, este de menționat că titlul „*Politicieni cu donații de zeci de mii de euro*” nu reflectă faptele expuse în cadrul programului cu privire la declarația de avere a primarului mun. Chișinău. Or, potrivit declarației, primarul capitalei, în anul 2023, a primit o donație de 77 500 de lei, iar ceilalți membri ai familiei au primit drept cadou 90 000 de lei.

Totodată, este de menționat și faptul că, deși rezultatele controlului au atestat abordarea tangențială a declarației depuse de către Ion Ceban, petiționarul susține că nu a fost vizat în cadrul programului, imaginea lui apărând doar în materialul promoțional și în varianta online a programului.

În acest context, solicitarea petiționarului de a controla mesajul de promovare a programului nu poate fi satisfăcută, deoarece Ion Ceban nu a indicat ziua și ora când a fost difuzat promo-ul, condiție prevăzută expres în art. 75 din Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018, conform căruia petiția conține următoarele elemente: a) *numele și prenumele sau denumirea petiționarului*; b) *domiciliul sau sediul petiționarului și adresa de poștă electronică dacă se solicită răspuns pe această cale*; c) *denumirea autorității publice*; d) **obiectul petiției și motivarea acesteia**; e) *semnătura petiționarului ori a reprezentantului său legal sau împuternicit, iar în cazul petiției transmise în formă electronică – semnătura electronică*.

Totodată, este de subliniat că varianta programului „Cutia Neagră” ce conține imaginea pe care sunt reprezentați Ion Ceban, Marina Tauber și Evghenia Guțul pe fundalul unor dolari, al unei mașini și al

³[2355_Anexa_Raport_ALG_5_nov_2023.pdf\(cec.md\)](#)

unui ceas, este postată atât pe youtube, cât și pe pagina web www.tv8.md⁴. Programul distribuit online este însoțit de mesajul „*Declarațiile lor de avere amuză și șochează. Zeci de mii de euro primiți în dar la cumetrii și zile de naștere. Mașini scumpe, bijuterii – cine sunt demnitarii care primesc asemenea cadouri? Dar și cum sunt verificate averile acestora?*”

Printre solicitările din petiție se regăsește și constatarea încălcării de către serviciul media audiovizual de televiziune „TV8” a prevederilor pct. 50-52, 77-85 din Regulamentul privind conținuturile audiovizuale. Cu referire la pct. 50 și 52, este de specificat că în cadrul celor două ediții au fost asigurate principalele puncte de vedere aflate în opoziție. În ediția din 28 martie 2024 au participat Vasile Grădinaru, deputat PAS, vicepreședinte al Comisiei juridice numiri și imunități, și Dinu Plângău, președinte Platforma DA, iar prin Skype s-a făcut legătura cu Alexandru Tănase, fost ministru al justiției și fost judecător al Curții Constituționale, iar ediția din 04 aprilie 2024 le-a avut în calitate de invitate în studio pe Alina Radu, directoare „Ziarul de gardă”, și pe Lilia Zaharia, directoare Transparency International Moldova, iar prin Skype s-a făcut legătură cu Mihail Sirkeli, fondator și director al Nokta din UTA Găgăuzia, care au discutat anumite subiecte inclusiv în contradictoriu. Totodată, în cadrul ediției din 04 aprilie 2024, moderatoarea a anunțat că a fost invitat și un reprezentant al Agenției Naționale de Integritate, dar a refuzat să se prezinte. Or, reflectarea tangențială și nesemnificativă asupra declarației de avere a lui Ion Ceban nu necesita invitarea lui în cadrul programului.

Totodată, pct. 51 din Regulamentul privind conținuturile audiovizuale, invocat de către petiționar, interzice limbajul instigator la ură și limbajul sexist, precum și informația ce ar putea prejudicia securitatea spațiului audiovizual național – elemente ce nu au fost identificate în cadrul edițiilor programului „Cutia Neagră” vizate în petiție.

Cu privire la pct. 77-85 din Regulamentul privind conținuturile audiovizuale în coroborare cu art. 14 din CSMA, este de menționat că dreptul la replică este acordat în baza art. 15 din Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare. Or, în acest sens, petiționarul nu a informat CA despre refuzul din partea serviciului media audiovizual de televiziune „TV8” de a-i acorda dreptul la replică.

Prezent în ședința publică a CA din 16 mai 2024, reprezentantul PP MAN a susținut pretențiile și argumentele invocate de petentul Ion Ceban, precum și solicitarea de atragere la răspundere în corespundere cu legislația în vigoare a serviciului media audiovizual de televiziune „TV8”, și a oferit răspunsuri la întrebările membrilor CA.

De asemenea, în cadrul aceleiași ședințe, a fost audiat reprezentantul serviciului media audiovizual de televiziune „TV8”, care a invocat un șir de motive și argumente în apărare și a oferit răspunsuri la întrebările membrilor CA.

În urma analizării raportului de control și audierii subiecților interesați, membrii CA au supus votului propunerea de a admite petiția f/nr. din 15.04.2024 din partea primarului general al mun. Chișinău, Ion Ceban, fiind acumulate 3 voturi PRO și 2 voturi CONTRA. Astfel, propunerea nu a întrunit numărul necesar de voturi, or, conform art. 80 alin. (3) din CSMA, CA adoptă decizii cu votul a cel puțin 4 membri.

În contextul votului împotriva admiterii petiției, membrii CA au menționat că analizând cele două ediții ale programului mai complex, nu doar cu referire la ceea ce invocă petiționarul, nu se constată abateri de la normele legale pentru care realizatorii acestora ar merita sancțiuni. Astfel, programele audiovizuale monitorizate conțin diferite opinii critice atât în privința guvernării, cât și în privința opoziției, inclusiv din partea moderatoarei, or puterea locală și puterea centrală trebuie criticate, aceasta fiind o sarcină a televiziunilor. În ediția din 28 martie 2024, scurta intervenție a moderatoarei cu privire la PP MAN nu este gratuită sau lipsită de substrat factologic, ea este bazată pe informații din investigația serviciului media audiovizual „TV8” care deja a fost subiectul examinării la CA și la care Ion Ceban și PP MAN au avut posibilitatea de a prezenta poziția. La ediția din 04 aprilie 2024 au fost invitați jurnaliști și experți în domeniul integrității, cei prezenți au discutat problema donațiilor

⁴ <https://tv8.md/category/emisiuni/cutia-neagra/declaratiile-lor-de-avere-amuza-si-socheaza-zeci-de-mii-de-euro-primiți-in-dar-la-cumetrii-si-zile-de-nastere-masini-scumpe-bijuterii-cine-sunt-demnitarii-care-primesc-asemenea-cadouri-dar-si-cum-sunt-verificate-averile-acestora>

în declarațiile pe venit prezentate de unii actori politici. Respectiv, s-a discutat despre diferiți actori politici, atât din opoziție, cât și din guvernare, iar discuția s-a bazat pe fapte. Mai mult, moderatoarea a arătat deschiderea pentru a prezenta opiniile celor vizați: chiar în direct a fost o încercare de a o contacta pe Marina Tauber despre care s-a discutat cel mai mult în emisiune. Din aceste considerente, nu se poate conchide că furnizorul de servicii media a procedat cu rea-credință sau a informat incorect publicul în acest caz.

În temeiul prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018,

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova DECIDE:

1. Se ia act de rezultatele controlului serviciului media audiovizual de televiziune „TV8”.
2. Prezenta decizie poate fi contestată în ordine de contencios administrativ la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr. 3), în termen de 30 de zile din data comunicării acesteia, fără a fi necesară depunerea unei cereri prealabile.
3. Controlul asupra executării prezentei decizii se pune în sarcina Direcției control servicii media audiovizuale.
4. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și se publică pe pagina web oficială a Consiliului Audiovizualului.

PREȘEDINTĂ

Liliana VIȚU-EȘANU